

Ramiz Mehdiyev
Azərbaycan Respublikası
Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri,
Milli Elmlər Akademiyasının akademiki

Azərbaycan diasporu: Müasir çağırışlar və sistemli fəaliyyətin təşkili

Bakı, 12 iyul, AZƏRTAC

2016-cı il iyunun 3-4-də Bakıda, Heydər Əliyev Mərkəzində Dünya Azərbaycanlılarının IV Qurultayı keçirilib. Mühüm ictimai-siyasi hadisə olan forum həmvətənlərimiz, bütün Azərbaycan xalqı üçün əlamətdar tədbirə çevrilib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev qurultayı açaraq proqram nitqi ilə çıxış edib. Prezident qurultayı əlamətdar hadisə kimi qiymətləndirərək xüsusi vurğulayıb ki, o, dünya azərbaycanlılarının birləşməsində, onların beynəlxalq geosiyasətin inkişafı istiqamətində fəallaşmasında mühüm rol oynayır. Dövlət başçısı hədəfləri müəyyən edib və qarşıya həlli diaspor təşkilatlarının fəaliyyətini xeyli genişləndirəcək və yaşadıkları ölkədə onların sosial statusunu gücləndirəcək konkret vəzifələr qoyub.

Təşəkkül yolunda

Azərbaycan diasporunun inkişafının başlanğıc mərhələlərini səciyyələndirərkən qeyd edək ki, 1993-cü ilin iyununda hakimiyyətə qayıdan Heydər Əliyev azərbaycanlıların birləşməsi probleminin prioritet vəzifələrdən biri olduğunu göstərib. Ümummilli Liderin “Azərbaycan bütün azərbaycanlıların Vətənidir” tezisi həmvətənlərimizin birləşməsinin və qarşılıqlı fəaliyyətinin əsası olub,

onların səylərini və istəklərini Azərbaycan Respublikasının inkişafı və çiçəklənməsi üzərində cəmləşdirib.

Ümummilli Lider istəyirdi ki, xalqımız özünün xüsusi missiyasını hiss etsin, bununla da həm cəmiyyətin rəasional quruluşu haqqında milli ideyaları, həm də ümumbəşəri dəyərləri özündə əks etdirən spesifik ideologiyanın – azərbaycançılıq ideologiyasının formalaşmasına təkan versin.

Azərbaycanlıların ümumxalq qüruru olan milli ideyanın yaranmasını təkcə onların vahid ailədə yaşayıb–yaratmaq və inkişaf etmək tələbatı deyil, həm də tarixin ən yeni mərhələsində Azərbaycanda yaranmaqda olan ictimai–siyasi quruluşun təbii xarakterini əsaslandırmaq və sübut etmək zərurəti şərtləndirib. Bu da öz növbəsində milli ideyamızın spesifikasının özünü, sosial həyatda, ölkə vətəndaşlarının şüurunda onun yerini müəyyən edib.

Beləliklə, artıq 1993–cü ilin ortalarından başlayaraq Azərbaycan rəhbərliyi xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların həyatına və fəaliyyətinə böyük diqqət və qayğı ilə yanaşıb. Bütün bu illər ərzində dövlətimiz diaspor nümayəndələrinə imkan daxilində hər cür dəstək göstərməyə çalışıb, yaşadıkları ölkələrdə onların təşkilatlanması, uyğunlaşması, özlərini inamlı hiss etməsi, cəmiyyətdə müvafiq mövqelər tutması və tarixi Vətənin maraqlarına xidmət etməyi unutmaması üçün tədbirlər görüb.

Amma həmişə belə olmayıb. Xüsusən sovet hakimiyyəti illərində. Dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan azərbaycanlılar rahat həyatdan məhrum olublar: bu, bir tərəfdən tarixi Vətən həsrəti, digər tərəfdən öz hüquqlarını, Azərbaycanın mənafeyini müdafiə etmək imkanının olmaması ilə bağlı idi.

1991-ci il dekabrın 31-də Ümummilli Lider tərəfindən Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik və Birlik Günü təsis edilib. Bu qərar Heydər Əliyevin sədri olduğu Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinin tarixi iclasında qəbul edilib.

2001-ci il Azərbaycan diasporunun təşkili işində növbəti mühüm mərhələ olub. Həmin il müasir müstəqil Azərbaycanın banisi Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayı keçirilib. Prezident Heydər Əliyev dərin məzmunlu nitqlə çıxış edərək, diaspor təşkilatlarının fəaliyyət proqramını, habelə Azərbaycanın ictimai və dövlət təsisatlarının diasporla sıx əlaqələrinin qurulmasına dair vəzifələrini müəyyən edib.

Ümummilli Lider hesab edirdi ki, "...hər bir millət, hər bir xalq yalnız öz doğma torpağı çərçivəsində, milli məhdudiyyət şəraitində yaşaya bilməz... Bizim hamımızı, azərbaycanlıları birləşdirən milli mənsubiyyətimizdir, tarixi köklərimizdir, milli mənəvi dəyərlərimizdir, milli mədəniyyətimizdir – ədəbiyyatımız, incəsənətimiz, musiqimiz, şeirlərimiz, mahnılarımızdır, xalqımıza mənsub olan adət-ənənələrdir. İnsan hansı ölkədə yaşamasından asılı olmayaraq, gərək öz milliliyini qoruyub saxlasın.

Dünyada eyni zamanda assimilyasiya prosesi də var. İnsanlar, – mən azərbaycanlılar haqqında danışırım, – gərək, yaşadıkları ölkədə, yenə deyirəm, o şəraiti mənimsəyərək, orada özləri üçün yaxşı mövqelər tutsunlar. Ancaq daim öz milli mənəvi dəyərlərinə, milli köklərinə sadıq olsunlar. Bizim hamımızı birləşdirən məhz bu amillərdir. Bizim hamımızı birləşdirən, həmrəy edən azərbaycançılıq ideyasıdır... Azərbaycançılıq öz milli mənsubiyyətini qoruyub saxlamaq, milli mənəvi dəyərlərini qoruyub saxlamaq, eyni zamanda onların ümumbəşəri dəyərlərlə sintezindən, inteqrasiyasından

bəhrələnmək və hər bir insanın inkişafının təmin olunması deməkdir”¹.

Heydər Əliyev diaspor üzvlərinə tövsiyə edirdi ki, xarici ölkələrdə yaşayan həmvətənlərimiz öz ölkəsinin ictimai–siyasi həyatında müvəffəqiyyət qazansınlar, təsir və nüfuz sahibi olsunlar və başlıcası – öz milli mənşəyini və köklərini unutmasınlar.

Ümummilli Liderin çağırışı ilə bütün dünyada həmvətənlərimizin ictimai–mədəni təşkilatlarının yaradılmasına başlandı. Ümumiyyətlə, 2000–ci ilədək Azərbaycan diaspor təşkilatlarının sayının sürətlə artması və onların institusionallaşması müşahidə olunur. Müxtəlif diaspor təşkilatları arasında əlaqələri yaxşılaşdırmaq üçün əlaqələndirmə mərkəzlərinin yaradılmasına başlanıb. Azərbaycan diasporunun fəaliyyətinin səmərəliliyini artırmaq məqsədilə 2002–ci ildə Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi (hazırda Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi adlanır) yaradılıb. Nəticədə diaspor təşkilatlarının təşəkkülü və formalaşması prosesi daha geniş vüsət alıb.

Artıq formalaşan diaspor təşkilatları Heydər Əliyevin səyləri, onun müxtəlif ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılara çağırışları və müraciətləri sayəsində Azərbaycan haqqında doğru–dürüst informasiyanın yayılmasına və xarici ölkələrdə respublikanın nüfuzunun möhkəmlənməsinə yönələn fəaliyyətlərini nəzərəcarpacaq dərəcədə genişləndirdilər. 2001–ci ildə dünyada artıq 218 belə təşkilat fəaliyyət göstərirdi.

¹ Dünya Azərbaycanlılarının Qurultayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin nitqi. Bakı, 9 noyabr 2001-ci il.

Yuxarıda deyilənlər göstərir ki, Prezident Heydər Əliyevin səyləri hədəf getmədi, Azərbaycan diasporunun fəaliyyəti məzmunlu xarakter daşımağa başladı və bu da dünya azərbaycanlılarının milli birliyinin əldə edilməsi üçün möhkəm zəmin yaratdı.

Bu gün Heydər Əliyevin təcrübəsindən istifadə olunması və bu təcrübənin inkişaf etdirilməsi Azərbaycan diasporunun fəaliyyətində üstünlük təşkil edir. Bu baxımdan çox müsbət nəticələr əldə olunub. Başlıcası isə Prezident İlham Əliyev əsası Ümummilli Lider tərəfindən qoyulan ənənələri bilavasitə özü uğurla reallaşdırır və davam etdirir, xarici ölkələrdəki həmvətənlərimizin həyat fəaliyyəti ilə bağlı olan bir sıra istiqamətlər üzrə yenilənmiş konseptual yanaşma həyata keçirir. Dövlət başçısının siyasəti xarici ölkələrdəki azərbaycanlıların sıx birləşməsinə, onların respublikamızın vətəndaşları ilə həmrəy olmasına istiqamətlənib. Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan Prezidentinin bu prinsiplə mövqeyi gözlənilən nəticələr verir. Azərbaycan diasporunun üzvləri və onların təmsil etdikləri təşkilatlar yaşadıkları ölkələrdə sanballı rol oynayır, Vətən ilə daim sıx əlaqələr saxlayırlar.

Müasir geosiyasi trendlər və Azərbaycan diasporunun vəzifələri

Bundan başlayım ki, müasir geosiyasi şəraitdə Azərbaycan diasporunun məqsəd və vəzifələrini Prezident İlham Əliyev Qurultaydakı çox məzmunlu və proqram xarakterli nitqində müəyyən edib. Şübhəsiz ki, Prezidentin Dünya Azərbaycanlılarının IV Qurultayındakı nitqində qaldırdığı problemlərin həlli diaspor təşkilatlarının fəaliyyətini daha mütəşəkkil və məqsədyönlü edəcək.

Bütün bu problemlər müasir dünyanın inkişaf meyilləri ilə əlaqəli olduğu üçün onların həlli aktualdır.

Vurğulamaq lazımdır ki, son illər dövlət Azərbaycan diasporunun təşəkkülü və möhkəmlənməsi istiqamətində böyük işlər görüb. Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, “Azərbaycanda 15 il ərzində diaspor təşkilatları ilə qurulan iş, əlaqələr tam yeni bir vəziyyətə gətirib çıxardı. Bu gün biz dünyanın müxtəlif yerlərində istənilən tədbiri keçirə, dünya ictimaiyyətini Azərbaycan reallıqları ilə daha da geniş şəkildə tanış edə bilərik və bunu edirik”².

Prezident xarici ölkələrdəki həmvətənlərimizi Vətənə yaxın olmağa, daim onun barəsində düşünməyə, qayğı və maraqları ilə yaşamağa çağırır. Azərbaycan diasporunun üzvləri harada olurlarsa- olsunlar, respublikanın tərəqqisi onlarda sonsuz qürur, milli müvəffəqiyyəti şəxsi töhfəsi ilə artırmaq və inkişaf etdirmək hissi doğurmalıdır. Öz xalqının və Vətəninə qarşısında yüksək borc və məsuliyyət hər bir azərbaycanlının həyatının və taleyinin leytmotivinə çevrilməlidir.

Bir çox azərbaycanlı öz taleyini müxtəlif ölkələrlə bağlayıb. Bəzi məlumatlara görə, hazırda dünyada 50 milyona yaxın azərbaycanlı yaşayır. Məsələn, İranda təqribən 40 milyon, Türkiyədə təxminən 3 milyon, Rusiyada 1,5 milyon, ABŞ-da 450 min, Ukraynada 450 minə yaxın, SSRİ dövründə Gürcüstanda təqribən 500 min (hazırda Gürcüstanın məlumatına görə, 280 min), Qazaxıstanda 300 min və s.

Odur ki, azərbaycanlıların xarici ölkələrdəki təmsilçiliyi Vətəndə yaşayanlara nisbətə çox sanballı görünür. Odur ki, Azərbaycan

² Prezident İlham Əliyevin Dünya Azərbaycanlılarının IV Qurultayında nitqi. AZƏRTAC. <http://azertag.az/>. 3 iyun 2016-cı il.

diasporunun fəaliyyəti, həmvətənlərimizin həyatında onun əhəmiyyəti ciddi təsir bağışlayır.

Prezident İlham Əliyev öz nitqində diaspor təşkilatlarının gələcək fəaliyyəti, onların missiyası, işinin xüsusiyyətləri, səmərəli fəaliyyət şəraiti ilə bağlı dəyərli ideyalar səsləndirib. Dövlət başçısı "...dünyada yaşayan azərbaycanlılar öz tarixi Vətənləri ilə əlaqələri heç vaxt kəsməsinlər... Azərbaycan ilə bağlı olsunlar. Beləliklə, onlar özlərini daha da rahat hiss edəcəklər. Belə olan halda Azərbaycan dövləti onlara daha da böyük dəstək verə biləcək"³ sözləri ilə diaspor təşkilatlarının üzvlərini daha fəal həyat tərzinə sürməyə çağırıb.

Prezident bu fikri vurğulamaqla diaspor təşkilatlarına, xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılara xatırladır ki, Vətən onlara inam hissi, həyat gücü və ruh yüksəkliyi bəxş edən mənəvi qaynaqdır. Buna görə də dövlət başçısı Qurultay iştirakçılılarına müraciət edərək vurğulayır: "Mən çox istəyirəm ki, onlar yaşadıkları ölkələrdə daha da böyük mövqelərə nail ola bilsinlər. Yaşadıkları ölkələrin ictimai, siyasi, iqtisadi həyatında daha da fəal rol oynasınlar"⁴.

Bu, xarici ölkələrdəki həmvətənlərimizin daha məzmunlu fəaliyyətinin təşkili məqsədilə təkcə onların qarşısında deyil, həm də Azərbaycanın dövlət orqanlarının qarşısında qoyulan konkret vəzifədir. Bu fikirlər respublikanın xarici ölkələrdəki həmvətənlərimizə hər cür dəstək göstərməyə qadir olan ictimai təşkilatlara da ünvanlanır. Bütün səviyyələrdən olan "hakimiyyət strukturlarının", o cümlədən Prezident Administrasiyası təmsilçilərinin, Milli Məclisin deputatlarının, şəhərlərin, paytaxtın

³ AZƏRTAC. <http://azertag.az/>. Yenə orada.

⁴ AZƏRTAC. <http://azertag.az/>. Yenə orada.

rayonlarının, habelə regionların icra hakimiyyəti başçılarının və əlbəttə, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin diaspor üzvlərinin müxtəlif problemlərlə bağlı müraciətlərini qəbul etmək və başa düşmək, lazım gəldikdə onlara daha əhəmiyyətli sosial–hüquqi dəstək göstərmək, o cümlədən ailə–məişət, sanatoriya–kurort müalicəsi, idman–turizm istirahəti məsələlərinin və s. həllində kömək etmək vəzifəsi də elə bundan ibarətdir.

Müvafiq idarələrin nümayəndələri müraciət edən həmvətənlərimizi özlərindən uzaqlaşdırmamalı, yaxud bezdirib qaçırmamalı, əksinə, həvəsləndirmək, kömək etmək məqsədilə onlara həssaslıqla və diqqətlə yanaşmalı, bunun üçün zəruri səylər göstərməlidirlər. Bu məsələ istər “yerli instansiyaların”, istərsə də bütövlükdə dövlət orqanlarının diqqət mərkəzində ola bilər və olmalıdır. Azərbaycan Prezidenti həmin məsələlərdə örnək göstərərək, bu fəaliyyəti hər vəchlə dəstəkləyir və təşkil edir, onun inkişafı üçün zəruri səylər göstərir, diaspor üzvlərinin müraciətlərinə operativ reaksiya verir, onlarla əlaqədar işlərin mahiyyətinə varır.

Bu da aydındır ki, istər ölkədə, istərsə də xaricdə Azərbaycanın milli mədəniyyətinin, dini və tarixi ənənələrinin, incəsənətinin təbliği üzrə daim ardıcıl iş aparmaq, diasporumuzun üzvləri, eləcə də arzu edən hər kəs üçün milli bayramlarımızın, xatirə gecələrinin keçirilməsini təşkil etmək, Azərbaycan haqqında mümkün qədər geniş informasiya, o cümlədən Ermənistan–Azərbaycan qoşunlarının təmas xəttində vəziyyət haqqında məlumat təqdim etmək, müxtəlif ictimai–siyasi mərhələlərdə xalqımızın demokratiya və müstəqillik uğrunda çətin mübarizəsindən söz açmaq əhəmiyyətlidir.

Azərbaycana gələn diaspor üzvləri respublikamızda ən yüksək səviyyədə təşkil olunan beynəlxalq forumlardan tutmuş sanki lokal

görünən, bununla belə, heç də az maraq və əhəmiyyət kəsb etməyən hadisələrədək, demək olar, hər şeyə maraq göstərirlər. Axı xaricdəki həmvətənlərimiz yaşadıkları ölkələrin vətəndaşları olsalar da, onların çoxu özlərini ilk növbədə azərbaycanlı sayır və öz Vətəninin həyatı ilə yaşamaq istəyirlər. Həmvətənlərimizə hər cür ehtiram göstərmək, onları layiqincə qəbul etmək gücümüz və səlahiyyətimiz daxilindədir.

Bundan başqa, respublikaya gələn diaspor üzvləri turizmin inkişafı nöqtəyi-nəzərindən də Azərbaycan üçün xüsusi maraq kəsb edirlər. Axı onlar doğma torpaqda qonaqpərvərlik və mehribanlıq gördükləri üçün respublikaya bir kərə deyil, dəfələrlə həm şəxsi, həm də ictimai səfərlər edəcək, üstəlik, ölkəmiz barəsində əcnəbi dostlarına və həmkarlarına danışacaq, onları Azərbaycana gəlməyə, onun özünəməxsusluğunu və bənzərsizliyini əyani görməyə dəvət edəcəklər.

Prezident İlham Əliyev bu barədə deyib: “Bir məsələyə də toxunmaq istəyirəm. Azərbaycanlılar dünyada özlərini həmişə öz Vətəninə bağlı insanlar kimi göstəriblər. Bu gün də bu, belədir. Əlbəttə, biz çox istəyirik ki, xaricdə yaşayan hər bir azərbaycanlı heç olmasa, ildə bir dəfə Azərbaycana gəlsin. Birincisi, ona görə ki, Vətənlə əlaqələr qırılmasın. İkincisi, ona görə ki, Azərbaycanın müxtəlif yerlərində çox gözəl şərait yaradılıb.

Bakı şəhərində, bölgələrimizdə istirahət üçün gözəl, müasir otellər, istirahət zonaları var. Hesab edirəm ki, Azərbaycan indi dünya miqyasında öz imkanlarını ortaya qoyur. Bunun əlbəttə ki, ölkə iqtisadiyyatına da xeyri olacaq. Çünki hazırda biz turizm sektorunu sürətlə inkişaf etdiririk. Bu sektoru daha da sürətlə inkişaf etdirmək üçün vizalarla bağlı çox ciddi islahatlar aparılır və görürük ki, hazırda Azərbaycana gələn turistlərin sayı getdikcə artır. Əlbəttə ki, biz

onların arasında dünya azərbaycanlılarını da görmək istəyirik. Əgər xaricdə yaşayan hər bir azərbaycanlı ailəsi, hesab edirəm ki, ildə ən azı bir dəfə Azərbaycana gəlsə, bu, çox yaxşı olar”⁵.

Həqiqətən də bir vaxtlar Vətənimizin hüdudlarını tərk etmiş həmvətənlərimizin çoxu getdikcə daha tez-tez respublikaya gəlir, bəzən isə həmişəlik qayıdırlar. Müxtəlif səbəblər üzündən Vətəni tamamilə atıb getməyi və qürbətdə assimilyasiya olunmağı bacarmayan həmvətənlərimiz mühüm hadisələrin – Yeni Azərbaycanın quruculuğunun (sakral ifadəni yada salaq: “Soruşma ki, ölkən sənin üçün nə edib, soruş ki, sən özün ölkən üçün nə edə bilərsən”) iştirakçılarına çevrilməyin zəruriliyini hiss edirlər. Diaspor üzvləri Azərbaycana çox vaxt əliboş deyil, maliyyə vəsaiti və heç də az əhəmiyyət daşımayan konversiya edilən biliklər şəklində sanballı baqajla, sərmayələrini sürətlə inkişaf edən respublika iqtisadiyyatına yatırmağa hazır gəlirlər. Belə bir deyim var: ölkə nə qədər varlıdırsa, onun diasporu o qədər güclüdür və əksinə.

Prezident öz nitqində Azərbaycan diasporunun tarixi və ictimai-siyasi missiyasının əhəmiyyətini vurğulayaraq, diqqəti iqtisadiyyat və bizneslə məşğul olan təşkilatların rolu üzərində cəmləşdirib, onları xarici ölkələrdəki həmvətənlərimizi başqa məsələlərlə bərabər, cari iqtisadi məsələlərin, respublikanın maliyyə durumunun da müzakirə və həll olunduğu mötəbər tədbirlərin çoxunda fəal iştiraka cəlb etməyə çağırıb. Son illər bu istiqamətdə mühüm irəliləyişlər baş verib.

Azərbaycan hamıya açıq dövlətdir. Hər bir biznesmen buraya rahatca sərmayə yatıraraq biznesini inkişaf etdirə bilər. Bunun üçün hazırda ölkəmizdə ictimai-siyasi sabitlik və əlverişli qanunvericilik

⁵ AZƏRTAC. <http://azertag.az/>. Yenə orada.

mövcuddür. Biznes subyektlərində yoxlamalar iki il müddətinə dayandırılıb, bürokratik süründürməçiliyi aradan qaldırmaq məqsədilə biznes aparmaq üçün verilən lisenziya və icazələrin sayı dəfələrlə azaldılıb.

Fəaliyyətinin əhəmiyyətli hissəsi iqtisadiyyatla, biznes mühiti ilə bağlı olan Azərbaycan diasporu bu sektorun inkişafında xüsusi rol oynayır. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi “Azərbaycanlılar müxtəlif ölkələrdə böyük biznes imkanlarına malikdirlər. Mən bunu alqışlayıram, bu, çox müsbət haldır. Bu, xalqımızın iqtisadi imkanlarını genişləndirir. Eyni zamanda, xaricdə yaşayan iş adamları Azərbaycandakı qohumlarına da kömək göstərirlər. Bu da burada yaşayanlar üçün çox önəmlidir. Əlbəttə, mən çox istərdim ki, xaricdə yaşayan azərbaycanlı iş adamları Azərbaycana sərmayə qoysunlar”⁶.

Azərbaycanda gözəl investisiya mühiti yaradılıb, çox yaxşı biznes–mühit mövcuddür. Məsələn, Prezidentin ilin əvvəlindən imzaladığı sərəncamlar, fərmanlar nəticəsində bu istiqamətdə ciddi dönüş yaranıb. Bütün bürokratik əngəllər aradan qaldırılır, şəffaflıq tam təmin olunur. Orta və kiçik biznes canlanıb, bazar əvvəllər ölkədə istehsal olunmayan müxtəlif növ mallarla dolur. Bütün bunların nəticələrini gündəlik həyatımızda görürük. Biz bunu nüfuzlu beynəlxalq maliyyə qurumlarının hesabatlarında və bəyanatlarında görürük. Bu gün Azərbaycan dünyada investisiya yatırmaq üçün ən cəlbedici ölkələrdən biridir.

Prezident bəyan edib: “Bir daha demək istəyirəm və xüsusilə böyük maliyyə imkanlarına malik olan azərbaycanlı iş adamlarına müraciət etmək istəyirəm: Azərbaycana sərmayə qoyun. Müxtəlif

⁶ AZƏRTAC. <http://azertag.az/>. Yenə orada.

sahələrə, xüsusilə iqtisadiyyatın real sektoruna, kənd təsərrüfatı, sənaye, turizm, yüksək texnologiyalar sektorlarına. Bütün bu sektorlar sürətlə inkişaf edir və bu sektorlara qoyulan sərmayə batmır”⁷.

Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan iqtisadiyyatı başlanğıcını 2008–ci ildən götürən dünya böhranına davamlı olduğunu göstərdi. Son iki ildə neftin qiymətlərinin aşağı düşməsi və dünya iqtisadiyyatının qeyri–sabit olması hökuməti “Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyasında nəzərdə tutulan tədbirlərin sürətlə reallaşmasına səfərbər edib. Bütövlükdə bu Konsepsiya qeyri–neft sektorunun əhəmiyyətli dərəcədə inkişafına yönəlib. İnsanların həyat keyfiyyətinin daim yaxşılaşdırılması onun əsas bölmələrindən biridir.

Bu gün təcrübəli mütəxəssislər tərəfindən ölkənin iqtisadi inkişaf konsepsiyasının hazırlanması üzrə böyük iş aparılır. Bu iş ayrı–ayrılıqda hər bir şəhərin və rayonun şəraitini və lazımı ehtiyatlarını nəzərə almaqla, onların iqtisadiyyatının inkişafını nəzərdə tutur.

Milli iqtisadiyyat və onun əsas sektorları üzrə strateji yol xəritəsinin hazırlanmasının birinci mərhələsi çərçivəsində iqtisadiyyatın 11 sektorunun inkişafı üzrə dünya təcrübəsi öyrənilib və on kitab nəşr edilib, tanış olmaları və öz fikirlərini bildirmələri məqsədilə müvafiq strukturlara göndərilib. Bu kitablarda iqtisadiyyatın ayrı–ayrı sektorlarının inkişafı üzrə dünyanın ən yaxşı təcrübəsi əksini tapıb.

Hazırda strateji yol xəritəsinin yaradılmasının ikinci mərhələsi üzərində iş başlayıb. İkinci mərhələ çərçivəsində reallaşması iqtisadi

⁷ AZƏRTAC. <http://azertag.az/>. Yenə orada.

sektorların inkişafını nəzərdə tutan konkret layihələr müəyyən olunacaq.

Strateji yol xəritəsində industrial və innovativ inkişafa xüsusi diqqət yetirilir. Sənayenin üç əsas sektoru – neft–qaz və kimya; ağır sənaye; maşınqayırma sektorları seçilib. Toxuculuğun, qida sənayesinin və yüngül sənayenin digər istiqamətlərinin, kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı da nəzərdə tutulub.

Dövlət başçısı xarici sərmayələr cəlb edilməsi ilə kooperativ idarəetmə sisteminin inkişafına xüsusi diqqət yetirməyi tapşırıb.

Sənayeləşmənin yeni mərhələsi regionlarda sənayenin innovativliyi və inkişafı, ekoloji təhlükəsizliyə riayət olunması, yeni iş yerlərinin yaradılması, istehsal edilən məhsulun keyfiyyətinin və ixrac potensialının artırılması ilə xarakterizə olunur.

Yaxın həftələr ərzində Neftçala Sənaye Məhəlləsi işə başlayacaq. Burada 400–ə yaxın adam çalışacaq. Sumqayıt Kimya Sənaye, Balaxanı, Mingəçevir Yüksək Texnologiyalar parklarında intensiv iş aparılır. Parkların investisiya cəlbediciliyini artırmaq üçün onların rezidentləri 7 il müddətinə gəlir, torpaq və əmlak vergisindən azad edilib. Bununla bərabər, parklarda istifadə olunan avadanlıq və texnologiyalar da əlavə dəyər vergisindən (ƏDV) azad ediləblər.

Dövlət ölkədə biznesin aparılmasını və xarici sərmayənin yatırılmasını daha da asanlaşdırmaq üçün təsirli tədbirlər görür. Məsələn, əhaliyə dövlət dəstəyi göstərilməsi sahəsində “ASAN xidmət indeksi”nin yaradılması bürokratik süründürməçiliyi aradan qaldırmağa kömək edəcək. Agentlik həyata keçirilən hər bir aksiyanın qiymətini “ASAN xidmət indeksi” reyestrində yerləşdirəcək, habelə görülən tədbirlər barədə hər il dövlət başçısına hesabat verəcək.

Beləliklə, dövlət əhaliyə göstərilən xidmətlərin keyfiyyətini artırmağa ümid bəsləyir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin əcnəbi vətəndaşların viza almalarını asanlaşdırmaq məqsədilə bu günlərdə imzaladığı “ASAN Viza” sisteminin yaradılması haqqında Fərmanı da qeyd etmək olar. Bu sistem işə başlayandan sonra əcnəbilər elektron vizanı evlərindən çıxmadan cəmi 3 gün ərzində ala biləcəklər. Sözsüz ki, bu islahat turizmin inkişafına ciddi təkan verəcək, xarici biznesmenlərin və sərmayədarların gözündə respublikanın cəlbediciliyini gücləndirəcək.

Okeanın o biri tayında, Avropada, yaxud dünyanın hər hansı digər ölkəsində yaşamasından asılı olmayaraq, hər bir həmvətənimiz vaxtı çatmış milli problemlərin həllində, müstəqil Azərbaycanın inkişafı prosesində iştirak edə bilər. Bu, ilk növbədə dünyada Azərbaycanın nüfuzunu artırmaq, Azərbaycan iqtisadiyyatına maksimum xarici sərmayə yatırmaq, “Qarabağ problemi”ni bundan sonra da miflərdən azad etmək, respublikamızın uğurlu inkişafı ilə bağlı bir çox digər məsələləri həll etmək üçün lazımdır.

“Yerlərdə” diaspor təşkilatlarının fəallığı xeyli dərəcədə ölkəmizin səfirliklərinin bacarıqlı, peşəkar fəaliyyəti ilə bağlıdır. Dövlət başçısı çıxışında vurğuladığı kimi “...bizim xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən səfirliklərimiz də bu işdə çox fəal olmalıdırlar... Mən xaricdə fəaliyyət göstərən səfirlərlə iki ildən bir görüş keçirirəm və hər bir çıxışda xüsusilə bu mövzuya toxunuram ki, onlar diaspor təşkilatlarına kömək göstərməlidirlər. Diaspor təşkilatları ilə səfirliklər arasında möhkəm əlaqələr olmalıdır və bu əlaqələr güclənməlidir. Çünki bir daha demək istəyirəm, biz bir məqsədə qulluq edirik, biz hamımız istəyirik ki, Azərbaycan daha da güclənsin”⁸.

⁸ AZƏRTAC. <http://azertag.az/>. Yenə orada.

Müxtəlif diaspor təşkilatları arasında qarşılıqlı fəaliyyətin, konsensusun əhəmiyyəti heç də az aktualıq kəsb etmir. Prezident İlham Əliyev öz nitqində həmvətənlərimizi bir–biri, başqa millətlərin və xalqların nümayəndələri ilə sıx ünsiyyət saxlamağa çağıraraq, bunun zəruri olduğunu bildirib.

Amma Prezidentin qeyd etdiyi kimi, diasporların fəaliyyətində uğurlarla yanaşı, ciddi problemlər də var: “Qeyd etdiyim kimi, xaricdə bizim 462 diaspor təşkilatımız var. Bu, özlüyündə onu göstərir ki, azərbaycanlıların yaşadıkları hər bir ölkədə bir neçə diaspor təşkilatı var. Əlbəttə, bu təşkilatlar arasında koordinasiya işi aparılmalıdır, birlik, həmrəylik olmalıdır. Bəzi hallarda bizim diaspor təşkilatlarımız bir–biri ilə rəqabət aparırlar. Əgər bu, sağlam rəqabətdirsə, mən bunu ancaq alqışlaya bilərəm. Bu rəqabət ümumi işimizə xidmət etməlidir. Biz ölkə daxilində də, xaricdə də birlik nümayiş etdirməliyik və bizim gücümüz birliyimizdədir...”

Əgər xarici ölkələrin ictimaiyyəti görsə ki, Azərbaycan diaspor təşkilatları bir–biri ilə yola getmirlər, bir–birinin əleyhinə fəaliyyət göstərirlər, əlbəttə, bu, yaxşı hal olmayacaq. Belə hallar var, onlar çox deyil. Ancaq mən istərdim ki, bu gün bu kürsüdən bu mövzuya toxunum və qeyd edim ki, birlik əsas məsələdir. Xüsusilə nəzərə alsaq ki, bütün azərbaycanlılar, onların böyük əksəriyyəti vətənpərvərdirlər, Vətənə bağlıdırlar. Onlar istəyirlər ki, Azərbaycan dövləti daha da güclənsin, daha da qüdrətli dövlətə çevrilsin”⁹. Odur ki, istər respublikanın daxilində, istərsə də onun hüdudlarından kənarında olan azərbaycanlılar hər hansı ixtilaf və anlaşılmazlıq, xüsusən də

⁹ AZƏRTAC. <http://azertag.az/>. Yenə orada.

qarşıdurma və toqquşma hallarından qaçmalı və belə halların qarşısını almalıdırlar.

Diasporumuz mövcud problemlərin həllində başqa diaspor təşkilatları ilə alyanslar strategiyasından geniş istifadə etməlidir. Türkiyə diasporu, habelə başqa ölkələrin, o cümlədən postsovet respublikalarının diasporları ilə əməkdaşlıq bu baxımdan daha səciyyəvidir. Belə ki, Türkiyə diasporu ictimai-siyasi aksiyaların, mədəniyyət və mətəm tədbirlərinin, məsələn, Xocalıda azərbaycanlıların soyqırımına həsr olunmuş tədbirlərin keçirilməsində bizimlə daim birlik nümayiş etdirir, bizə dəstək göstərir və iştirak edir, bizim diasporumuz isə onları Türkiyə hökumətinə siyasi təzyiq vasitəsi kimi istifadə olunan qondarma “erməni soyqırımı”nın süni şişirdilməsinə qarşı mübarizədə dəstəkləyir.

Prezident Azərbaycan həqiqətləri haqqında geniş informasiyanı dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq vəzifəsini qarşıya qoyur: “Biz dövlət olaraq bunu etməyə çalışırıq. Ancaq diaspor təşkilatlarından da çox şey asılıdır. Xüsusilə biz bunu Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı informasiya təminatında görürük... Erməni diasporu uzun illərdir ki, dünyada bizə qarşı çox çirkin kampaniya aparır”¹⁰. Əlbəttə, əsas məqsəd budur: “Azərbaycanı qaralasinlar, Azərbaycanı antidemokratik, Ermənistanı isə yazıq, “blokada” şəraitində olan ölkə kimi təqdim etsinlər, Dağlıq Qarabağın tarixi ilə bağlı yalan, uydurma məlumatları sızdırsınlar...

¹⁰ AZƏRTAC. <http://azertag.az/>. Yenə orada.

Əgər belə olmasaydı, 1992–ci ildə ABŞ Konqresi o məlum və mənfur 907–ci düzəlişi qəbul etməzdi. Təsəvvür edin, Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını zəbt edir, Xocalı soyqırımını törədir, insanları didərgin salır, etnik təmizləmə aparır, ABŞ Konqresi “Azadlığa dəstək aktı”na düzəliş qəbul edir ki, Azərbaycan Amerika dövlətinin birbaşa yardımından məhrum edilməlidir... Bundan cəfəng və riyakar qətnaməni bəlkə heç bir parlament görməyib”¹¹.

Bütün bunlar ona görə baş verib ki, “erməni lobbisinə aid olan satqın, rüşvətخور konqresmenlər, – bəziləri bu çirkin missiyanı hələ də davam etdirir, – belə bir yalanı ortaya atıblar. Azərbaycan isə sadəcə olaraq susub. O vaxt bizim diasporumuz da yox idi. Azərbaycanı idarə edənlər də, ümumiyyətlə, heç bilmirdilər ki, idarəçilik nədir. Ona görə ölkəni belə uçurum kənarına qoydular və vətəndaş müharibəsinə başladılar”¹².

Gələcəkdə belə presedentlərə yol verməmək üçün yaşadığı ölkələrin müxtəlif hakimiyyət orqanlarında diasporumuzun təmsilçiliyini genişləndirmək strateji əhəmiyyət kəsb edir. Prezident İlham Əliyev öz nitqində bu barədə birmənalı şəkildə bildirib: “Bir daha qeyd etmək istəyirəm ki, dövlət, hökumət, qanunvericilik orqanlarında Azərbaycan diaspor nümayəndələrinin sayı daha da çox olmalıdır. Hesab edirəm ki, bu sahədə hələ görüləsi işlər çoxdur. Əfsuslar olsun ki, azərbaycanlılar müxtəlif dövlət və qanunvericilik orqanlarında lazımi səviyyədə təmsil olunmurlar. Bu təmsilçilik onların sayına uyğun deyil. Ona görə bu istiqamətdə də iş aparılmalıdır”¹³.

¹¹ AZƏRTAC. <http://azertag.az/>. Yenə orada.

¹² AZƏRTAC. <http://azertag.az/>. Yenə orada.

¹³ AZƏRTAC. <http://azertag.az/>. Yenə orada.

Əlbəttə, ölkəmiz Azərbaycan diasporunun üzvlərinin (çoxsaylı olmasına baxmayaraq) yaşadığı ölkələrin daxili işlərinə qarışmamalıdır və heç vaxt qarışmayacaq. Amma respublika xarici ölkələrdəki həmvətənlərimizin siyasət, iqtisadiyyat, elm, təhsil və sosial həyatın müxtəlif sahələrində fəal iştirak etmək səyləri ilə bağlı təşəbbüslərini hər vəchlə dəstəkləməyə hazırdır. Bununla əlaqədar olaraq Prezident öz nitqində gənclər mövzusunı qeyd edib, çünki onların vətənpərvərlik və vətəndaşlıq ruhunda tərbiyəsi ölkəmizin dövlət siyasətinin mühüm istiqamətidir. Bu strategiyanın mahiyyətini Heydər Əliyev vətənpərvərlik məktəbi təşkil edir.

Məlum olduğu kimi, gənclərin mənəvi–intellektual potensialını formalaşdırmaq, müdafiə etmək və qoruyub saxlamaq, onların mənəvi–əxlaqi imkanlarını və qabiliyyətlərini maksimum həyata keçirmək, şəxsi keyfiyyətlərini formalaşdırmaq Heydər Əliyev siyasətinin əsas prinsiplərindən biridir. Daim xalqının gələcəyinin qayğısına qalan Ümummilli Lider hələ respublikaya rəhbərlik etdiyi ilk dövrdə – 1970–1980–ci illərdə zamanı qabaqlayaraq, güclü kadr potensialı, XXI əsr Azərbaycanın etibarlı intellektual–mədəni təbəqəsini yaradırdı.

Otuz ildən çox əvvəl respublikanın başçısının təşəbbüsü ilə istedadlı gənclər təhsil almaq və təcrübə keçmək, sonra Vətənə qayıdıb aldıkları bilikləri həyata keçirmək üçün ölkənin ən yaxşı ali məktəblərinə göndərildi. 1970–1980–ci illərdə 15 mindən çox azərbaycanlı tələbə müvafiq təhsil alıb yüksək səviyyəli diplomlu mütəxəssislərə çevrildi. Onların çoxu bu günə qədər Azərbaycanın dövlət və özəl sektorunda, müxtəlif elmi mərkəzlərində, təhsil ocaqlarında, müəssisələrində, orta və ali məktəblərində çalışır,

ölkənin elm-təhsil, iqtisadi və ictimai-siyasi resursunu möhkəmləndirir və artırır.

Prezident İlham Əliyev nitqində həmin siyasətin bugünkü Azərbaycan üçün də aktual olduğunu bildirərək vurğulayıb ki, ulu öndər Heydər Əliyev hər zaman, o cümlədən sovet dönəmində Azərbaycanın kadr potensialının güclənməsi məsələlərinə xüsusi diqqət yetirirdi: “Məhz onun təşəbbüsü ilə Sovet İttifaqında istisna hal kimi Azərbaycan gəncləri imtahan vermədən Rusiyanın, digər müttəfiq respublikaların ali məktəblərində təhsil alırdılar. Hər il 800-dən çox Azərbaycan gənci ən qabaqcıl təhsil ocaqlarında təhsil alırdı. Ondan sonrakı dövrdə – müstəqillik dövründə Ulu Öndər bu məsələni daim diqqət mərkəzində saxlayırdı”¹⁴.

Prezident İlham Əliyevin söyləri ilə bu siyasət ölkənin inkişafı və modernləşməsi xeyrinə davam etdirilir. “2007–2015–ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı” dövlət başçısının istedadlı gənclərə, onların gələcəyinə qayğısının əyani təsdiqi, eyni zamanda, Heydər Əliyevin təhsil siyasətinin təcəssümü və davamıdır.

Zaman xarici ölkələrdə təhsil alan indiki azərbaycanlı tələbələrin imkanlarını xeyli genişləndirib: onların təhsil aldıkları ali məktəblər sırasında Avropanın, Cənubi Koreyanın və ABŞ-ın aparıcı universitetləri var. Yaxın və uzaq xarici ölkələrin nüfuzlu ali məktəblərinin tələbə və aspirantları olan Azərbaycan gəncləri humanitar və texniki biliklərin müxtəlif sahələrində Vətənimizi layiqincə təmsil edirlər ki, təhsilləri başa çatandan sonra sələfləri kimi

¹⁴ AZƏRTAC. <http://azertag.az/>. Yenə orada.

Azərbaycana qayıdıb, öz işi ilə iqtisadiyyatın və idarəetmənin müxtəlif sahələrində respublikaya fayda versinlər.

Dövlət başçısı öz nitqində Azərbaycan diasporunun ən gənc nümayəndələrinə xüsusi diqqət yetirərək vurğulayıb: “Yetişən gənc nəsil də Azərbaycan ilə bağlı olmalıdır. İlk növbədə, Azərbaycan dilini bilməlidirlər. Mən şadam ki, hazırda müxtəlif ölkələrdə 160–dan çox həftəsonu məktəbi fəaliyyət göstərir. Yəqin ki, biz bu məktəblərin sayını artırmalıyıq və Azərbaycan dövləti bu istiqamətdə öz səylərini davam etdirəcək”¹⁵. Təbii ki, bu məsələnin həlli ilə ilk növbədə Təhsil Nazirliyi, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi və Azərbaycanın xarici ölkələrdəki səfirlikləri məşğul olmalıdırlar.

Azərbaycan diasporunun nümayəndələri sürətli inkişaf yoluna qədəm qoyan və regionun lider dövlətinə çevrilən respublikamız haqqında obyektiv informasiyanı geniş yaymaq; vətəndaş həmrəyliyinə əsaslanan demokratik cəmiyyət quruculuğunda Azərbaycanın uğurları haqqında xarici ictimaiyyəti daha çox məlumatlandırmaq üçün səylərini əsirgəməməyə çağırılırlar.

Amma əgər bu gün Azərbaycanın qarşısında həllinə görə ən mürəkkəb problem – Qarabağ münaqişəsi durmasaydı, tərəqqi xeyli yüksək, nailiyyətlər daha əhəmiyyətli olardı. Azərbaycan diasporunun fəaliyyətinin, onun dünya iqtisadiyyatına, mədəni, ictimai–siyasi strukturlara inteqrasiyasının prioritet istiqamətlərini erməni diasporu tərəfindən aparılan antiazərbaycan təbliğat, Dağlıq Qarabağ probleminin həllini tapmaması, ərazilərimizin 20 faizinin Ermənistan tərəfindən işğal olunması müəyyən edir. Xarici ölkələrdəki həmvətənlərimizin əsas fəaliyyəti məhz erməni işğalçıların

¹⁵ AZƏRTAC. <http://azertag.az/>. Yenə orada.

Azərbaycan torpağında törətdikləri cinayətlərin ətraflı açıqlanması vəzifəsi ətrafında cəmləşməlidir.

Ermənistanın 1980–ci illərdə Azərbaycana qarşı başladığı silahlı təcavüz irimiqyaslı antiazərbaycan təbliğatı ilə müşayiət olunurdu. Təəssüf ki, həmin dövrdə Azərbaycan xalqı bir çox əsrlər ərzində formalaşmış erməni lobbisinə müqavimət göstərə bilmirdi. Bu gün dünya ölkələrinin çoxunda erməni lobbisinin təbliğat imkanları var. Belə şəraitdə bütün azərbaycanlıların, o cümlədən xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların birləşməsinə, ölkəmizin maraqlarının reallaşmasında Azərbaycan diasporunun nümayəndələrinin köməyinə xüsusi ehtiyac hiss olunur. Xarici ölkələrdəki həmvətənlər etnik mənşəyindən və siyasi əqidəsindən asılı olmayaraq, Azərbaycan dövlətinin maraqlarının lobbiləşdirilməsinin çox mühüm vəsiləsinə çevrilməlidirlər.

Prezident İlham Əliyev diaspor üzvləri qarşısına son dərəcə aktual vəzifə qoyur: Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqəti dünya ictimaiyyətinə təhrif olunmadan çatdırmaq, “böyük Ermənistan” mifini ifşa etmək, ermənilərin ərazi iddialarının tək cə Azərbaycanın deyil, başqa dövlətlərin də maraqlarına toxunduğunu göstərmək və sübut etmək.

Respublikamızın başçısı bu mövzunun, xüsusən xarici mətbuatda getdikcə daha fəal işıqlandırılmasının əhəmiyyətindən daim danışır: “...xarici media qurumları ilə bizim işimiz o qədər də yaxşı qurulmayıb. Burada da əsas rolu əlbəttə ki, diaspor təşkilatları oynamalıdır... Bizim xarici mediaya çıxışımız çox məhduddur... Biz çalışmalıyıq ki, azərbaycanlı jurnalistlər təbəqəsi yetişsin və onlar müxtəlif media orqanlarında təmsil olunsunlar. Onlar öz Vətəninə müdafiə edəcəklər. Onlar həqiqətləri çatdıracaqlar. Çünki XXI əsr

informasiya əsridir... Bu, Azərbaycanın diaspor təşkilatları olan bütün ölkələrdə bəlkə də birinci məsələ olmalıdır...

Bax, ən yeni misal aprel döyüşləri ilə bağlı olubdur. Ermənistan nə qədər çalışıb ki, bu döyüşlər haqqında yenə də yalan məlumatlar, informasiyalar ötürsün, buna nail ola bilməyib. Ancaq erməni diasporu ilə sıx biznes əlaqəsində olan çox məhdud sayda bəzi satılmış jurnalistlər, – onların adlarını biz hamımız yaxşı bilirik, bu auditoriyada onları çəkmək yerinə düşməz, – çalışdılar ki, Azərbaycanı günahlandırsınlar və o aprel döyüşlərini Ermənistanın böyük qələbəsi kimi qələmə versinlər.

Amma alınmadı. Nəyə görə? Çünki birincisi, artıq bizim də imkanlarımız var. İkincisi, biz də öz sözümüzü deyirik. Hamı bilir ki, nələr baş verib. Hamı bilir ki, aprel döyüşlərinin nəticəsi nədir.

Çox təəccüblüdür, Ermənistan rəhbərliyi bu situasiyada da çalışır ki, öz xalqını, dünya ictimaiyyətini aldatsın. Bu gün bu, mümkün deyil. İndi isə nəticə etibarilə özünü belə gülünc vəziyyətə qoyub”¹⁶.

Bu yaxınlarda, aprel ayında (2016-cı il aprelin 2–5-də) Ermənistan–Azərbaycan qarşıdurması xəttində baş verən hadisələr və bu hadisələrin bir çox KİV–lər tərəfindən düzgün işıqlandırılması hələ də kimin üçünsə “cavabı tapılmamış” sayılan suala tutarlı cavab oldu: torpağımız kimin tərəfindən işğal olunub – Qarabağ “vətənpərvərləri”, yoxsa Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən? Qarabağ müharibəsi lokal separatçı hərəkətin, yaxud kənardan kömək sayəsində qonşu dövlət tərəfindən əsaslı surətdə hesablanmış irimiqyaslı təcavüzün nəticəsidir? Erməni lobbisi uzun illər bütün səviyyələrdə sübut edirdi ki, Qarabağ münaqişəsinin səbəbi “Qarabağ ermənilərinin azadlıq

¹⁶ AZƏRTAC. <http://azertag.az/>. Yenə orada.

hərəkətidir”, hərçənd aydındır ki, Dağlıq Qarabağın azsaylı erməni icması Ermənistanın yardımı, habelə kənardan yardım olmadan Azərbaycan ərazisinin 20 faizini sadəcə işğal etmək iqtidarında deyildi.

Bu fonda Azərbaycan diasporu Azərbaycanın həqiqi imicinin yaradılmasında, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin əsl səbəbləri, əcnəbilərdə Vətəninin şərəfini müdafiə edən Azərbaycan xalqının əzəli tolerantlığı və vətənpərvərliyi, onun ərazi bütövlüyü və dövlət suverenliyi hüququ haqqında obyektiv biliklərin formalaşmasında getdikcə daha əhəmiyyətli rol oynamalıdır.

Azərbaycançılıq ideologiyası dünya azərbaycanlılarının birliyinin əsası kimi

Müasir dünya sürətlə dəyişir, özümüz hiss etmədən biz də onunla birlikdə dəyişirik. Amma bəzən gözlə görünməsə də, həyatımızın ən əhəmiyyətli və etibarlı oriyentirləri olan əbədi dəyərlər dəyişmir və həmişəlik qalır. Azərbaycan diasporunun inkişafının dərk edilməsinin nəticələri göstərdi ki, ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən formalaşdırılan və reallaşdırılan, müasir mərhələdə Prezident İlham Əliyev tərəfindən inkişaf etdirilən azərbaycançılıq strategiyası yeganə düzgün və sarsılmaz strategiyadır və ilk növbədə həmvətənlərimizin Vətənə mənəvi bağlılığını müəyyən edir.

Azərbaycan cəmiyyəti ən yeni tarixi mərhələdə dünya məkanına inamla inteqrasiya edərək və paralel olaraq öz tarixi, mədəni, dini və digər dəyərlərini daha dərindən və əhatəli dərk edərək, bütün ölkə əhalisi üçün vahid olan, ölkəni həqiqi tərəqqiyə və firavanlığa çatdırmağa qadir olan azərbaycançılıq ideyası sayəsində fəal surətdə

birləşir. Azərbaycan xalqının birliyinin, mütəşəkkilliyinin, özünəməxsusluğunun və nadirliyinin rəmzi olan bu anlayış həyatımızda möhkəm yer tutub.

Respublika vətəndaşlarını, eləcə də bütün dünyada həmvətənlərimizi sıx birləşdirən azərbaycançılıq ideologiyası çoxmillətli həyatın əsas cəhətlərini açaraq, Azərbaycan xalqının birliyini yaradır. Əzəldən Azərbaycan xalqının mentalitetinə xas olan keyfiyyət kimi multikulturalizmə ilk dəfə siyasi xarakter verən Heydər Əliyevin strategiyasına əsaslanan İlham Əliyevin multikulturalizm siyasəti dünya azərbaycanlılarının birləşməsinə xeyli dərəcədə kömək edir.

Nadir hallar istisna olmaqla, Azərbaycan xalqının nümayəndələrinin başlıca fərqi, eyni zamanda, üstünlüyü bundan ibarətdir: harada olsalar da, taleyin hökmü ilə dünyanın hansı guşəsində yaşasalar da, bu qədər qədim, bu qədər əbədiyaşar, özünəməxsus şəkildə unikal olan, Şərqin və Qərbin nailiyyətlərini sintez edən, bütün zəmanələrdə daim və hədsiz sevilən və Azərbaycanın hər bir həqiqi vətənpərvərinə son dərəcə əziz olan gözəl diyarımızın ənənələrinə sadıq qalırlar.

Aydındır ki, güc və inkişaf sürəti toplayan Azərbaycanın diasporun tərəqqisi işində perspektivləri çox sevindiricidir. Respublika rəhbərliyinin, dünyanın hansı guşəsində yaşamasından asılı olmayaraq Azərbaycan cəmiyyətinin ən yaxşı nümayəndələrinin vətənpərvərlik imkanlarının və qabiliyyətlərinin maksimum reallaşmasına yönələn uzaqqörən və məqsədyönlü siyasəti bundan qaynaqlanır. Azərbaycanlılardan başqa, ümumi Vətənimizi spesifik adət-ənənələri və mərasimləri ilə vahid ərazi birliyi kimi qəbul edən sabiq Azərbaycan vətəndaşları – ruslar, yəhudilər, tatarlar, başqa

millətlərin və xalqların nümayəndələri də onlara aiddir. Dünya azərbaycanlılarının mentalitetinin əsasını, birliyinin və qarşılıqlı anlaşmasının təməl qaynağını da elə bu regional mədəniyyət, mənəviyyət təşkil edir. Azərbaycançılıq gerçəklik proseslərini düzgün və dərinlən müəyyən edərək, Azərbaycan xalqının maraq və istəklərini ifadə edir, onu yeni–yeni qələbələrə və nailiyyətlərə səfərbər edir.

Bu gün Azərbaycan diasporu sadəcə bu və digər səbəblərdən xarici ölkələrdə olan, orada yaşayan həmvətənlər deyildir, o, “yaşadığı yerdə” çox işlər görməyə qadir olan qüdrətli ictimai–siyasi qüvvədir. Belə demək olarsa, milli maraqlarımızın müdafiəsi işində, potensial müttəfiqlər və tərəfdaşlar uğrunda mübarizədə forpostdur. Həmvətənlərimiz əcnəbi dostlarını Azərbaycan dövlətinin daxili və xarici siyasəti, cari və perspektiv məqsədləri, planları və vəzifələri ilə tanış etməklə, dünyada Azərbaycan Respublikasının nüfuzunu hər vaxtlə yaymaq və möhkəmləndirməklə mühüm diplomatik missiya – müstəqil Azərbaycanın elçiləri missiyasını həyata keçirirlər.

Azərbaycan xalqının ideologiyasının – azərbaycançılığın təməl daşı Vətənə məhəbbət, bütün gücün, bacarığın və imkanların ilə onun maraqlarına xidmət etməkdir. Tarixən özünüdərk hissənin tərkib hissəsinə çevrilən bu ideologiya (sosial, siyasi və konfessional müxtəlifliklər və prioritetlərdən asılı olmayaraq) Vətənin prinsip və ideallarına sədaqəti sayəsində dünya azərbaycanlılarının birləşməsinə və möhkəmlənməsinə xidmət edir.

X X X

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası dövlətimizin başçısının Dünya Azərbaycanlılarının IV Qurultayında irəli sürdüyü vəzifələrə müvafiq olaraq geniş Tədbirlər Planı hazırlayaraq icraçılara göndərib. Tədbirlər Planında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin qarşıya qoyduğu vəzifələr aydın əksini tapıb. Bu vəzifələri həyata keçirmək diaspor təşkilatlarına tövsiyə edilib və dövlət orqanlarına tapşırılıb. Tədbirlər Planında icraçılar, müddətlər və icraya nəzarəti təmin edən məsul şəxslər göstərilib. Əminik ki, Qurultayda irəli sürülən vəzifələrin icrası diaspor təşkilatlarının fəaliyyətini müasir tələblər məcrasında xeyli gücləndirəcək və genişləndirəcək.